

FRANČIŠEK IN MARIJA

Kateheza v mesecu aprilu 2024

I. Uvodna molitev *(Priloga 1)*

Pesem: O, Marija bodi zdrava (3 kitice)

Molitev: Najprej se pokrižamo, nato pa vsak udeleženec bratskega srečanja na glas zmoli molitev: Zdrava Marija.

Pesem: O, Marija bodi zdrava (3 kitice)

II. Vsebina kateheze

(je pripravila s. Martina Štemberger in je za ogled ter predvajanje dostopna na internetni strani ofs.si. Lahko si jo lahko ogledate ali uporabite spodnje besedilo)

FRANČIŠEK IN MARIJA

Zdrava Marija je molitev, ki je rojena iz Boga, saj angel prinese te besede; prav tako pa tudi izhaja iz človeka, saj Marijo pozdravlja tudi Elizabeta.

Zdrava Marija je ena prvih molitev, ki smo se jo naučili kot otroci; najbolj domača molitev, ker je molitev k materi, je molitev, ki jo pogosto izgovarjamo v težkih trenutkih, je najpreprostejša molitev, vendar pa tolikokrat izgovorjena le iz navade. Pa vendar tako močna, ker ruši zlo.

Prve besede molitve so v velelniku: Veseli se! (V slovenščini jo pozdravljamo z Zdrava Marija!) Vsakič ko molimo Zdrava Marija, slišimo imperativ, s katerim je Bog vstopil v zgodovino te žene. Veseli se! Bog vstopi v človekovo življenje z imperativom veselja. Prva stvar, ki jo želi Bog svojim otrokom, ni zvestoba, ni vera, ni pokorščina, ampak je veselje. Ko Bog vstopi v človekovo življenje, prinese veselje: življenje spreminja pomen in veselje je njegov jasen izraz. Bog pred zvestobo in pokorščino želi veselje, veselje, ki izvira iz tega, da se čutimo ljubljene otroci, in tisti, ki jim je odpuščeno. Bog se je vključil v našo zgodovino. V zgodovino, ujeta v svojo globoko bolezen, v sobivanje z grehom, v izdajo, nezvestobo. Bog, On, Najvišji, vsako dobro, največje dobro je gledal to zgodovino in se odločil, da vstopi vanjo. Ko Jezus vstopi v zgodovino, sprejme vse zlo, vse krive poti življenja. Torej zgodovina ni več zaznamovana s človekovo iniciativo, ki je prepojena z grehom, ampak je željena od Boga, ki prevzame iniciativo na nov način, in to je razlog za naše veselje. On je videl moje in tvoje življenje in se je začel zanj zanimati. Zato vedno, ko jecljamo besede *Zdrava Marija*, se lahko neizmerno veselimo, ker so to besede, ki obsegajo neskončnost: govorijo o tem, da je moje življenje in življenje sveta gledano z ljubeznijo.

Marija ima v Frančiškovi molitvi posebno mesto. Da se je Frančišek rad zatekal k Mariji, vidimo v njegovih spisih. Ohranjeni sta dve molitvi, ki kažeta na Frančiškovo pobožnost do Božje Matere. V Molitvenem bogoslužju Gospodovega trpljenja je

vedno, pred psalmom in po njem, molil antifono: »Sveta Devica Marija, ...«. Druga ohranjena molitev pa je Pozdrav blaženi Devici Mariji. V obeh je mogoče opaziti Marijin prav poseben odnos s tremi osebami Presvete Trojice, ki ga Bog želi vzpostaviti z vsakim vernikom.

Antifona v Molitvenem bogoslužju Gospodovega trpljenja

*Sveta Devica Marija,
ni tebi enake med vsemi ženami sveta,
hči in dekla vzvišenega Kralja,
Očeta v nebesih,
mati najsvetejšega Gospoda Jezusa Kristusa,
nevesta Svetega Duha;
prosi za nas,
skupaj s svetim nadangelom Mihaelom
in vsemi nebeškimi močmi
in z vsemi svetniki,
svojega presvetega ljubljenega Sina,
našega Gospoda in Učenika.*

Zdi se, da je bil Frančišek prvi med pisci, ki je Devici Mariji dal naziv nevesta Svetega Duha, kar je danes v marijanski teologiji običajno. Ne le v Mariji, ampak tudi v mistični povezanosti vsakega kristjana z Bogom se uresničuje ta zakonski odnos – kot pravi Frančišek – *po delovanju Svetega Duha*.

Frančišek nam lahko tudi pomaga videti, kako se Marija umešča v našo zgodovino z molitvijo, ki ji pravimo *Frančiškova Zdrava Marija*.

Pozdrav blaženi Devici Mariji

*Pozdravljena, Gospa,
sveta kraljica,
sveta Božja mati Marija,
ki si devica postala Cerkev.
Izbral te je najsvetejši Oče nebeški
in te posvetil z najsvetejšim ljubljenim Sinom
in Svetim Duhom Tolažnikom.
V tebi je bila in je vsa polnost milosti in vse dobro.
Pozdravljena, njegova palača!
Pozdravljena, njegov tabernakelj!
Pozdravljena, njegovo domovanje!
Pozdravljena, njegovo oblačilo!
Pozdravljena, njegova dekla!
Pozdravljena, njegova mati!*

*In vse ve svete kreposti,
ki se po milosti
in razsvetljenju Svetega Duha
izlivate v srca verujočih,
da jih iz nevernih spreminjate v Bogu zveste.*

Pozdrav blaženi Devici Mariji: Hvalnica po naslovu in drugih namigih spominja na zdravamarijo, ki jo je Frančišek obogatil z besedami iz drugih marijanskih in liturgičnih molitev ter z besedami iz Stare zaveze in zlasti iz Lukovega evangelija. Svetopisemski in liturgični odmevi pa ne zakrijejo Frančiškovega navdiha. Ta molitev je pesem duše, ki izraža polnost vere in ljubezni do Božje matere, saj – kot pravi Čelanski – je »Jezusovo Mater obdajal z neizrekljivo ljubeznijo, ker je rodila našega brata Gospoda veličastva. V njeno čast je prepeval posebne hvalnice, povzdigoval molitve, podarjal ji je toliko takšnih čustev, da jih človeški jezik ne more izraziti« (2 Čel 198).

Izraz »hvalnica« je tu treba razumeti kot »verska pesem« in ne v ožjem pomenu, saj je za Frančiška edino Gospod »vreden (...), da prejme hvalo, slavo in čast in češčenje« (Hvalnice za vse ure 2). Na »sveto Božjo mater, Marijo«, ki postane Gospodov tempelj, in skupaj z njo na vse »svete kreposti«, ki njegove vernike združujejo z Bogom, Frančišek gleda kot na čudeže, ki jih je storil tisti, ki je »polnost milosti in vse dobro«: njemu torej »hvala, hvalnica«, Kristusovi materi pa ljubeč in spoštljiv »pozdrav«, ki je za »vse rodove« odmev pozdrava nadangela Gabriela. Tak pozdrav Mariji je vzvišeno stanje, ko ljubezen kontemplira, poje, pozdravlja, popolnoma pozablja nase in se steguje proti Kraljestvu. Tako Frančišek, »glasnik velikega Kralja«, tokrat postane Marijin potujoči pevec, pevec ponižne služabnice, ki jo je Bog povzdignil v dostojanstvo kraljice:

*Pozdravljena, Gospa,
sveta kraljica,
sveta Božja mati Marija ... (FPozM 1).*

Med besedi, ki sta prišli iz ust angela Gabriela, *pozdravljena* in *Marija*, Frančišek vstavi odmev drugih marijanskih molitev: »*Pozdravljena, Kraljica*«, »*Zdrava, o nebes kraljica, zdrava, angelov Gospa*«, da bi prišel do srca marijanske skrivnosti: *Sveta Božja mati Marija*. In takoj se skrivnost odpre zgodovini odrešenja: ... *Marija, ki si devica postala Cerkev ... (FPozM 1).*

Kakor je Marijino naročje najčistejši tempelj, v katerem je »Beseda postala meso in prebivala med nami« (Jn 1,14), tako je Cerkev za Frančiška predvsem »kraj«, v katerem se ponavlja čudežni dogodek učlovečenja Božjega Sina: »Glejte, vsak dan se poniža, prav tako kot takrat, ko je 's kraljevskega prestola' (*Mdr 18,15*) stopil v telo Device. Vsak dan pride k nam v ponižnosti. Vsak dan stopa iz Očetovega naročja na oltar v duhovnikove roke« (FOpom 1,16-18).

Tako je Marija, ki je prva sprejela Božjega Sina in ga naredila navzočega v svetu, »*devica postala Cerkev*«.

*Izbral te je najsvetejši Oče nebeški
in te posvetil z najsvetejšim ljubljenim Sinom
in Svetim Duhom Tolažnikom» (FPozM 1-2).*

S temi besedami Frančišek povzema dogodek oznanjenja, ko je »izbranka« od Očeta pomirjena: »Ne boj se, Marija, kajti našla si milost pri Bogu« (Lk 1,30). In takoj je Devica-Cerkev »posvečena« s hkratnim spustom Svetega Duha in Sina vanjo, spet po angelovih besedah: »Sveti Duh bo prišel nadte in moč Najvišjega te bo obsenčila, zato se bo tudi Sveto, ki bo rojeno, imenovalo Božji Sin« (Lk 1,35).

Zdaj Frančišek v ekstazi premišljuje o nedotaknjem čudežu žene, ki jo je Bog Oče od vekomaj izbral za bivališče svojega Sina Jezusa:

»V tebi je bila in je vsa polnost milosti in vse dobro« (FPozM 3).

»Polna milosti« je Marija ob prvem angelovem pozdravu: Ko pa je Božji Sin, v katerem »telesno prebiva vsa polnost božanstva« (Kol 2,9), v njenem telesu, jo resnično preplavi »vsa polnost milosti in vsega dobrega«, kajti samo Bog je »dobro, vsako dobro, najvišje dobro«.

Preroki so govorili o njej, Božji materi in Cerkvi, »kraju njegovega bivanja«, in namigovali na starodavne »kraje« Božje navzočnosti med njegovim ljudstvom. V njej pa lahko kristjan končno zre in pozdravi resničnost:

»Pozdravljena, njegova palača!

Pozdravljena, njegov tabernakelj!

Pozdravljena, njegovo domovanje!» (FPozM 4).

Palača, tabernakelj, domovanje. Frančišek omenja kraje navzočnosti Boga med Izraelci: tempelj je kraj, kjer se je Bog izkazal za navzočega, trajno prisotnega sredi življenja svojega ljudstva. Lepa Marija, celo prelepa, bivališče, kjer se Bog pusti srečati. Od učlovečenja naprej se lahko Bogu približamo po Mariji. Marija je varna pot, varen kraj, prostoren, lahko se v njem živi, v Njej se Bog pusti srečati.

David ni mogel zgraditi hiše za Izraelovega Boga, a tudi Salomon ni zares zgradil »hiše« za Gospoda, ki »ga ne morejo obseči nebo in nebes nebesa«, niti »kraljeve hiše zase« (prim. 2 Krn 2,5 in 11): Bog je namreč sam zgradil tempelj, tabernakelj in palačo zase in za Davidove potomce, ko si je njegova večna »modrost naredila hišo« (Pr 9,1) v devici Mariji, prvem jedru tiste Cerkve, v katere naročje so poklicana vsa ljudstva sveta.

V Frančiškovi molitvi se večna Božja zgodovina združi z zgodovinskimi stopnjami odrešenja, ko starodavni simboli končno preidejo v resničnost:

»Pozdravljena, njegovo oblačilo!

Pozdravljena, njegova dekla!

Pozdravljena, njegova mati!» (FPozM 5).

Frančišek naslika Mater kot oblačilo, ki Stvarnika obleče, zagrne njegovo meso. Marija je prostor, kjer je Bog zaščiten, kjer ga greje ljubezen te žene, ki moli; je prostor, v katerem Bog počiva, ker v njem najde vse, da se lahko naseli, se tudi usede in si odpočije. Marija postane Gospodovo »oblačilo«, ko se v njej izpolni skrivnostna beseda preroka

Jeremija: »Kajti Gospod je ustvaril nekaj novega v deželi: žena obdaja moža!« (Jer 31,22), kot oblačilo obdaja tistega, ki ga nosi. Skrivnostni simboli so se razblinili, Bog se je končno »ozrl (...) na nizkost svoje dekle« (Lk 1,48) in jo naredil za mater sina, ki »bo velik in se bo imenoval Sin Najvišjega« (Lk 1,32). Dekla je služkinja, ki živi v gospodovi hiši, v tesnem stiku z njim: odločilni lik Marije je, da je navzoča v zgodovini, ranjena kot služabnica, brezmadežna dekla. Zares smo potrebovali Marijo – čisto in brezmadežno, ker samo brezmadežno srce, brezmadežno življenje, brezmadežne roke so lahko odprle vrata Bogu v tej bolni zgodovini, ne da bi jih omadeževal in umazal greh.

V nizu svetopisemskih vzdevkov, ki so nagnjeni v Frančiškovi molitvi, je na zgoščen in na drugačen način izraženo začudenje Elizabetinega prvega pozdrava Božji materi: »Blagoslovljena ti med ženami, in blagoslovljen sad tvojega telesa! Od kod meni to, da pride k meni mati mojega Gospoda?« (Lk 1,42-43). Frančišek to začudenje ponovi tudi v antifoni *Molitvenega bogoslužja Gospodovega trpljenja*, ki je pravzaprav povzetek trinitarične marijanske teologije: »Sveta Devica Marija, ni tebi enake med vsemi ženami sveta, hči in dekla vzvišenega in najvišjega Kralja, Očeta v nebesih, mati najsvetejšega Gospoda našega Jezusa Kristusa, nevesta Svetega Duha; prosi za nas ...« (FMbGt I).

Od neponovljivega dogodka med Bogom in Marijo Frančišek preide k razmišljanju o čudežih, ki jih Gospodov Duh nenehno uresničuje v srcih svojih vernikov:

»(Pozdravljene) vse ve svete kreposti,

ki se po milosti

in razsvetljenju Svetega Duha

izlivate v srca verujočih,

da jih iz nevernih spreminjate v Bogu zveste« (FPozM 6).

K. Esser upravičeno ugotavlja, da naj bi ta zadnji del *Pozdrava blaženi Devici Mariji* na svoj način pomenil sklicevanje na to, da postanejo Kristusova mati tisti, ki verujejo v Boga oz. so Bogu zvesti. Frančišek o tem materinstvu govori tudi drugje in ga vsakič obravnava skupaj z delovanjem Svetega Duha v vernih. Poglejmo le odlomek iz *Pisma vsem kristjanom*, v katerem Frančišek globoko prodre v skrivnost Boga, ki se razodeva človeku, in nas spomni, da lahko vsi »otroci nebeškega Očeta«, ki živijo v zvestobi njemu, tako kot Devica Marija postanejo »matere našega Gospoda Jezusa Kristusa«: »njegove matere smo, kadar ga nosimo v svojem srcu in svojem telesu (prim. 1 Kor 6,20) po ljubezni in po čisti in iskreni vesti in kadar ga rojevamo s svetimi dejanji, ki morajo drugim svetiti za zgled« (2 FPKr 53).

V Marijini rodovitnosti se uresničuje prva in najvišja deviška rodovitnost Cerkve. Tisti, ki želijo v svetu z nenehnim delovanjem Svetega Duha obnoviti čudež rojstva Božjega Sina, se morajo zgledovati po njeni veri, ponižnem uboštvu in ljubezni.

Iz izrazov, ki jih je Frančišek uporabil v Pozdravu blaženi devici Mariji, lahko razberemo zelo zanimivo mistično pojmovanje Cerkve. Sklepamo lahko, da Frančišek v Mariji kot

v prototipu vidi povzete glavne značilnosti Cerkve. Nazivi, ki jih uporabi za Marijo, so kot vodni znaki, ki jih beremo proti svetlobi: lahko jih uporabimo za Cerkev in domnevamo, da je po Frančiškovem mnenju tudi Cerkev izbrana in posvečena od Trojice, je Božje bivališče na zemlji in nosilka Kristusa in njegovega evangelija vsem ljudem, mora biti ponižna dekla in rodovitna mati Božjega življenja na zemlji.

Porciunkula:

Frančišek je slišal vabilo, naj popravi Cerkev. Hitro začne z obnovo cerkva. Razlog, zakaj je Frančišek kot tretjo cerkev za obnovo izbral Porciunkulo je bil, kot pravi Čelanski, ker je »ves gorel v predanosti do Matere vse dobrote«. (1 Čel 9) Pozneje se je počutil srečnega, ker je Marija Angelska postala kraj srečevanja bratov; tu Frančišek tudi zaključí svojo zemeljsko pot.

III. Osebno delo

1. Sestre in bratje se razdelijo po dva in dva – po parih. Najprej drug drugemu povedo tri stvari, ki so jih slišali, so jim bile nove, so jih presenetile, navdušile... v podani vsebini o Frančišku in Mariji.
2. Ko zaključijo s pogovorom o prvi točki, si (*še vedno v paru*) izmenjajo kakšen je njihov osebni odnos do Marije, kakšno je njihovo čaščenje Božje Matere, kakšen pomen ima Marija za njihovo življenje, kako sami nazivajo oz. imenujejo Marijo.
3. Ostanemo v parih in si zaupamo, če smo bili ter kdaj, kako, ... uslišani v molitvah k Mariji.
4. *Zadnja točka je namenjena za osebno delo.* Na list naj vsaka sestra/brat čitljivo napiše molitev s katero se najpogosteje ali najraje priporoča Mariji. Nato liste vsaj 2x prepognejo ter jih oddajo v skupno košarico/škatlo... Voditelj srečanja listke dobro premeša ter jih razdeli med sestre in brate. Molitev, ki jo po razdelitvi prejmejo, v času do naslednjega srečanja, doma molijo vsak dan.

IV. Zaključna molitev (Priloga 2)

Pesem: Raduj nebeška se Gospa...

Molitev: Spomni se, o premila Devica Marija, da še nikdar ni bilo slišati, da bi bila ti koga zapustila,

ki je pod tvoje varstvo pribežal,

tebe pomoči prosil in se tvoji priprošnji priporočal.

S tem zaupanjem hitimo k tebi, o devic Devica in Mati,

k tebi prihajamo in pred teboj zdihujoči grešniki klečimo.

Nikar ne zavrzi, o Mati Besede, naših besed,

temveč milostno nas poslušaj in usliši. Amen.

Pokrižamo se z besedami: Z ljubljnim Sinom nas blagoslovi Devica Marija. Amen.

Priloga 1

O, Marija, bodi zdrava, aleluja! Večna te obseva slava, aleluja!
Sin ti bil na križ pribit je, aleluja! Zdaj pa vstal ves zmagovit je, aleluja!
Žalostna si solze lila, aleluja! Zdaj raduj se Mati mila, aleluja!
Križev pot si z njim trpela, aleluja! Vstalega boš zdaj objela, aleluja!
Meč ti je srce prebadal, aleluja! Jezus živ bo večno vladal, aleluja!
Mati, zdaj ni več trpljenja, aleluja! Zdaj veseli se vstajenja, aleluja!

Priloga 2

Spomni se, o premila Devica Marija, da še nikdar ni bilo slišati,
da bi bila ti koga zapustila,
ki je pod tvoje varstvo pribežal,
tebe pomoči prosil in se tvoji priprošnji priporočal.
S tem zaupanjem hitimo k tebi, o devic Devica in Mati,
k tebi prihajamo in pred teboj zdihujoči grešniki klečimo.
Nikar ne zavrzi, o Mati Besede, naših besed,
temveč milostno nas poslušaj in usliši. Amen.

RADUJ NEBEŠKA se Gospa, aleluja, ker On ki si rodila ga, aleluja,
Raztrgal smrti je vezi, aleluja, o prosi za nas milosti, aleluja.
Raduj nebes kraljica se, aleluja, prišla rešitve doba je, aleluja.
Pekla je zmagana oblast, aleluja, Bogu povsod se poje čast, aleluja.
Z Marijo razveseli se, aleluja, praznuj vstajenja praznike, aleluja.
Le pomni, pomni to skrivnost, aleluja, čez Golgoto gre pot v radost, aleluja.